

Handläggare: Nina Ström
Telefon: 08-508 25 014

Till
Socialtjänstnämnden

Lägesrapport om "Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet" (SotN 2007-11-22, § 9)

(3 bilagor)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att godkänna denna lägesrapport.

Dag Helin

Eddie Friberg

Eva Sandberg

Rita Kahn

Sammanfattning

I detta ärende presenteras olika förslag utifrån de uppdrag som nämnden gav förvaltningen vid sammanträdet 2007-11-22. En del förslag går att genomföra inom befintlig ram, andra kommer att behöva nya resurser. I det senare fallet återkommer förvaltningen till nämnden i samband med budgetarbetet 2009.

Sammanfattningsvis är uppdragen och förvaltningens förslag följande:

- Återkomma med förslag om en hemlöshetsjour med socialarbetare som har fullt mandat att fatta nödvändiga myndighetsbeslut utifrån akutläget och individens behov.

Förvaltningens förslag:

Förvaltningen föreslår att en hemlöshetsjour inrättas i enlighet med förvaltningens förslag. Hemlöshetsjouren ska i första hand motivera och stödja de hemlösa som söker nattlogi på direktintag, dvs. går direkt till ett akutboende utan biståndsinsats. Hemlöshetsjouren placeras i akutboendet Grimmans lokaler och Grimman blir också en del av jouren.

Vad i förslaget som kan genomföras med befintliga resurser och vad som behöver nya resurser kommer förvaltningen att utreda under året.

- Återkomma med förslag till särskilda dygnet-runt-platser för s.k. långliggare på akutboende som behöver ordnade former för att motiveras till behandling som ett första steg tillbaka till ett ordnat liv.

Förvaltningens förslag:

Förvaltningens härbärgesteam har gjort en kartläggning som visar på utvecklingsbehov inom stadens olika boenden för hemlösa. Kartläggningen visar också på utvecklingsbehov utanför förvaltningens ansvarsområde, t.ex. inom Stiftelsen Hotellhem och stadsdelsförvaltningar.

Förvaltningen vill noga pröva vilka av de föreslagna förändringarna som är lämpliga att genomföra. Vad som kan genomföras med befintliga resurser och vad som behöver nya resurser kommer förvaltningen också att utreda under året.

- Återkomma med förslag till en överenskommelse med landstinget om en särskild ”hemlöshetsklinik” som inte bara tar hand om hemlösas akutvård utan framförallt satsar på att hålla ihop hela kedjan av socialtjänst, psykiatri och beroendevård för de mest utsatta hemlösa som bor på gatan och besöker våra härbärgen.

Förvaltningens förslag:

Fortsätta planera för att, i enlighet med förvaltningens förslag, integrera fler verksamheter för hemlösa i kvarteret Pelarbacken, både stadens och landstingets verksamheter.

- Återkomma med förslag till en särskild skuldrådgivning för att bidra till skuldsanering för hemlösa som har ordnat boende, men som på grund av gamla hyresskulder inte kan få kontrakt.

Förvaltningens förslag:

Kartläggningen har visat att det finns behov som förvaltningen överväger att utveckla på följande sätt:

Då förvaltningen driver många boenden där hemlösa bor och där de boende ofta har ekonomiska bekymmer bl.a. i form av skulder vore det lämpligt att inrätta en stadsövergripande budget- och skuldrådgivning särskilt för inskrivna på dessa institutioner.

Det finns behov av att kompetensutveckla personalen på institutionerna inom området budget- och skuldrådgivning.

Kartläggningen har också visat att väntetiderna inom stadsdelsförvaltningarna varierar mellan 2 månader och 1,5 år vilket tyder på att staden inte lever upp till de behov som finns.

Vad som kan genomföras med befintliga resurser och vad som behöver nya resurser kommer förvaltningen att utreda under året.

- Inrätta nya jourplatser för ungdomar mellan 13 och 20 år där socialjouren kan akutplacera.
Förvaltningens förslag:
Förvaltningen föreslår kontinuerligt tillhandahålla cirka 8 platser för pojkar och flickor till socialjouren, ett gemensamt ansvar för HVB barn och ungdom och HVB vuxna.
- Förstärka socialtjänsten vid Maria Ungdom med kompetens om hemlöshet.
Förvaltningens förslag:
Det samverkansprojekt mellan Maria Ungdom och polisen som pågår idag, där en socialsekreterare följer med polisen i riskmiljöer där ungdomar vistas, har lett till att socialtjänsten lyckats fånga upp ungdomar som tidigare varit okända och därmed kunna hjälpa dem. Verksamheten är så viktig att den föreslås permanentas.
- Investera i metodutveckling och modellarbete i arbetet mot hemlöshet och inleda ett internationellt samarbete med andra föregångsländer.
Förvaltningens förslag:
En metodbeskrivning av hur Socialtjänsten arbetar med hemlösa har tagits fram. Förvaltningen återkommer till nämnden med förslag på hur ett internationellt metodutbyte skulle kunna utformas.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har beretts inom kansliavdelningen i samarbete med individ- och kundorienterade verksamheter.

Bakgrund

Den 21 december 2006 fick förvaltningen uppdraget ”Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet”. Uppdraget innebar att förvaltningen skulle återkomma till nämnden med förslag på åtgärder kring tre prioriterade områden. Vid nämndsammanträdet 2007-02-15 presenterade förvaltningen en första rapport (Dnr 402-628/2006) innehållande en beskrivning av nuläget inom de prioriterade områdena, samt utlovade att återkomma till nämnden med konkreta åtgärder. Nämnden beslutade 2007-11-22 om en rad åtgärder i arbetet mot hemlöshet utifrån förvaltningens förslag (Dnr 402-277/2007). I flera delar uppdrog nämnden förvaltningen att återkomma med mer utvecklade förslag. I detta ärende presenteras en del av dessa.

Förvaltningens förslag

Hemlöshetsjour

Nämnden beslutade 2007-11-22 att förvaltningen skulle ”återkomma med förslag om en hemlöshetsjour med socialarbetare som har fullt mandat att fatta nödvändiga myndighetsbeslut utifrån akutläget och individens behov”. Vidare beslutade nämnden att ha fortsatt öppet direktintag på härbärgena.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen har tidigare i ärendet ”Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet” (Dnr 402-277/2007) presenterat en modell för en s.k. TÖG-jour. I stora delar gäller fortfarande tidigare förslag. I förvaltningens delvis omarbetade förslag föreslås att Grimmans akutboende blir en del av hemlöshetsjouren, dock knyts hemlöshetsjouren organisatoriskt till socialjouren. Personalens arbete på Grimman påminner mer om uppsökarens roll, dvs. att motivera och länka klient till handläggare på stadsdelsförvaltning eller till Enheten för hemlösa. Ett antal socialsekreterare arbetar redan idag med dessa arbetsuppgifter på Grimman och skulle därmed kunna utgöra basen i den planerade hemlöshetsjouren. Det innebär att det blir lättare att schemalägga kvällspassen där behovet av bistånd ska tillgodose kl. 17-24 varje dag. Biståndsbedömningen görs per telefon för de personer som söker akut logi på annat akutboende än Grimman. Med ytterligare ett tillskott av socialsekreterare till hemlöshetsjouren kan den samlade personalstyrkan dela på *arbetsuppgifter under kvällstid* med

- mottagning för hemlösa som söker akut logi
- telefonjour samt
- hänvisning eller
- biståndsbedömning och bokning av akutplats

samt på *arbetsuppgifter under dagtid* med

- uppföljning, planering och länkning av de personer som erhållit akut logi på Frälsningsarméns härbärge och på Bostället (Stadsmissionen) som inte har personal dagtid för dessa uppföljande arbetsuppgifter samt
- information, stöd och rådgivning på medborgarkontoret för hemlösa på Grimman

Hemlöshetsjouren ska ha en samlad bild av beläggningssituationen på samtliga akutboenden/härbärgen och ha uppgifter om var lediga akutplatser finns. Genom att hemlöshetsjouren organisatoriskt knyts till socialjouren, läggs också grunden till en mer sammanhållen organisation kring hemlösheten vilket är önskvärt.

Syftet med att inrätta en hemlöshetsjour är:

- upprätthålla och kvalitetsutveckla stadens tak-över-huvudet-garanti
- säkerställa att alla insatser utgår ifrån den hemlöses individuella behov
- säkerställa att länkning och uppföljning görs för att individuella handlingsplaner ska kunna upprättas fortast möjligt
- förbättra samordningen av härbärgesplatser på kvällar och nätter
- öka rättsäkerheten genom en korrekt handläggning
- minska antalet långliggare på akutboendena
- öka genomströmningen av hemlösa till andra alternativa boenden
- på ett systematiskt sätt samla kunskap om de hemlösa som söker logi genom stadens tak-över-huvudet-garanti
- följa stadens riktlinjer

Med förslaget till en hemlöshetsjour möter förvaltningen nämndens uppdrag att ha en hemlöshetsjour med socialarbetare som har fullt mandat att fatta nödvändiga

myndighetsbeslut utifrån akutläget och individens behov. De socialsekreterare som ska arbeta i hemlöshetsjouren kommer att ha socialjourens delegation att biståndsbedöma klienterna.

Vad som kan genomföras med befintliga resurser och vad som behöver nya resurser kommer förvaltningen att utreda under året.

Se i **bilaga 1** en modell för hur hemlöshetsjouren ska arbeta.

Utveckling av vård och behandling av långtidsboende på härbärke

Nämnden beslutade 2007-11-22 att förvaltningen skulle ”återkomma med förslag till särskilda dygnet-runt-platser för långliggare på akutboende som behöver ordnade former för att motiveras till behandling som ett första steg tillbaka till ett ordnat liv. Där ska också finnas hjälp med medicinering, exempelvis psykofarmaka och bromsmedicin mot HIV.”

Förvaltningens förslag

Bakgrund

Härbärgesteamet har gjort en ny kartläggning av långliggare på samtliga härbärgen och akutboenden. Studien är en utveckling av den tidigare fallstudie som gjordes på Planeringshemmet Hammarbybacken våren 2007.

Metod

Från det så kallade TÖG-registret har 70 personer valts ut. Gemensamt för personerna är att de under cirka 9 månader (från det nya registrets uppkomst juni 2007 t.o.m. februari 2008) bott på härbärke 140 nätter eller mer. Detta motsvarar ungefär att bo 6 månader eller mer under ett helt år vilket kan definieras som ”absoluta långliggare”.

Härbärgesteamet har sedan fördjupat sig i respektive ärende utifrån befintliga journaler. Flera av personerna är även kända av teamet sedan tidigare. Efter att informationen har insamlats har teamet i en intern dialog sökt komma fram till vilka insatser som kan anses lämpliga för att uppfylla de olika personernas behov.

Långliggarna

Generellt kan sägas att dessa personer har varit aktuella inom socialtjänsten under många år. 22 personer tillhör Enheten för hemlösa, elva personer tillhör Södermalms och nio personer tillhör Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar. Resterande personer är utspridda på övriga stadsdelsförvaltningar. Åldersspannet är mellan 23 och 67 år med en medianålder på 52 år. 13 personer är kvinnor. Majoriteten av personerna har en multipel problematik där alkohol- och narkotikaberoende samt förmodad eller diagnostiserad psykisk ohälsa ingår. 38 personer har kontakt med beroendevården på Hållpunkts läkarmottagning. 16 personer har kontakt med St: Göranssteamets mobila psykiatri.

Sju personer lider av psykisk ohälsa utan att missbruk anses föreligga. Det finns även fem äldre enbart alkoholberoende personer. Bland de äldre alkoholmissbrukarna kan demens misstänkas i en del fall. Utredningar för detta är dock inte genomförda.

Flera av personerna har tidigare, via insats från socialtjänsten, bott på olika boenden. I flera fall har personerna även varit aktuella för i tvångsinsatser som LVM (Lagen om vård av missbrukare i vissa fall) och LPT (Lagen om psykiatrisk tvångsvård). I de flesta ärenden finns planeringar som inte följs för närvarande. I sex ärenden finns överhuvudtaget ingen planering.

De personer som studerats tenderar att fastna - eller återfalla i den primära insatsen akut nattlogi. Kemiskt beroende är den gemensamma nämnaren för i stort sett hela den studerade gruppen. Individens bristande motivation till, och ibland hopplöshet inför behandling av beroendet, är förmodligen den främsta anledningen till att de fastnar eller återfaller i härbärgesboende. Flera av personerna har genomgått behandling men fallit tillbaka i missbruk vilket försvårar motivationsarbete ytterligare.

Ett annat inte obetydligt problem är svårigheten att ta sig till socialtjänsten eller att passa tider även om man är motiverad. Beroendepersonens struktur är bristande på grund av preparaten och det är lätt att alkohol – och drogsuget tar överhanden. Personen behöver därför handfast hjälp att ta sig till möten om dessa inte kan genomföras på personens egen arena.

Förslag till utveckling

De lämpliga insatser som teamet föreslår har kartläggningen som sin grund och ges utifrån ett individperspektiv.

Ett samlat mottagande för hemlösa oberoende av stadsdelstillhörighet skulle underlätta bedömningen av biståndsbehovet. Stockholms stads organisation med 14 stadsdelsförvaltningar och Enheten för hemlösa, samt regler som bestämmer tillhörighet för den hemlösa gör att mottagandet sprids och försvåras. Möjligheten till ett övergripande mottagningssystem bör därför ses över.

För de personer som är mycket svårmotiverade kan en grundläggande insats vara dygnet-runt-plats på härbärge. Hammarbybackes dygnetruntboende är föredömligt om detta kan förlängas över en tid längre än de 14 dagar som i dag är praxis. Önskvärt vore att fler härbärgen kunde erbjuda en dylik möjlighet. Syftet med dygnet-runt-platsen är att underlätta tillvaron för sjuka och slitna personer som inte är motiverade till annat än härbärge i stunden.

Nästa steg är fler platser på planeringshem. Distinktionen mellan dygnet-runt-plats på härbärge och plats på planeringshem består i princip av att planeringshemmet medför incitamentet eget rum medan dygnetruntplats på härbärge är rätten till en egen säng.

För att uppfylla dessa personers behov är fler platser på lågtröskelboenden av vikt för att få dessa personer från härbärgen. I synnerhet Triaden kan ses som en god verksamhet. Nuvarande lågtröskelboenden kan uppfylla dessa personers behov, dock under förutsättning att vissa förändringar kommer till stånd. Utvecklingsbehov inom

lågtröskelboenden skulle kunna vara: ökad personaltäthet, utbildad personal med delegation för medicinutdelning samt sysselsättning. Detta behövs då klienterna har stora behov av personellt stöd, medicinering och aktiviteter. Resultatet av denna utveckling kan bli att perioderna av missbruk minskas och att en någorlunda god psykisk och fysisk kondition kan bibehållas. En beredskap att handskas med dementa personer bör också finnas utöver kunskap i beroendevård och psykiatri.

Sysselsättning är betydelsefullt. Aktiviteterna kan vara av fysisk och social karaktär. Sociala aktiviteter, att motiveras till, kan till exempel vara att gå på AA- och NA-möten ensam eller tillsammans med en stödperson från boendet. Det bör finnas en tanke med aktiviteterna där tillfrisknande från beroende är ett framtida mål. Boendet bör i möjligaste mån inte ses som den enda insatsen.

För att ytterligare förstärka att lågtröskelboenden är en del av en fortsatt behandlingskedja vore det önskvärt att det fanns ett antal träningslägenheter kopplade till lågtröskelboendena. Utslussningslägenheter/boende vore även önskvärt vid institutionen Erstabacken. Flera personer skrivs ut från Ersta när de är medicinskt färdigbehandlade men dock i fortsatt behov av omvårdnad som i dag inte kan erbjudas .

Ett komplement till lågtröskelboende är hotellhem med omvårdnadsdel, exempelvis Magnus Ladulås. Härbärgesteamet har fått flera alkoholmissbrukare att övergå till hotellhem direkt från härbärke. Ett problem är att aktiva narkomaner inte tas emot vid hotellhems omvårdnadsboende. Med rätt boendestöd kunde och vore det bra om detta kan ändras.

De personer vars problem enbart synes vara psykisk ohälsa har troligen behov av ett renodlat psykiatriskt stödboende. Då ett problem är de långa kötiderna till sådana institutioner, vore det önskvärt att befintliga stödboenden i olika stadsdelar utökade platsantalen.

Om ovanstående förändringar kan komma till stånd ökar möjligheterna för de personer som tenderar att fastna i akut nattlogi att komma vidare.

Förvaltningens ståndpunkt är att de förslag som härbärgesteamet lyft fram i sin kartläggning, noga ska prövas. Det finns många goda uppslag vilka utvecklingsbehov som skulle förbättra situationen för långliggarna på härbärgena. Vad som kan genomföras med befintliga resurser och vad som behöver nya resurser kommer förvaltningen också att utreda under året.

Hemlöshetsklinik

Nämnden beslutade 2007-11-22 att förvaltningen skulle ”återkomma med förslag till en överenskommelse med landstinget om en särskild hemlöshetsklinik som inte bara tar hand om hemlösa akutvård utan framförallt satsar på att hålla ihop hela kedjan av socialtjänst, psykiatri och beroendevård för de mest utsatta hemlösa som bor på gatan och besöker våra härbärgen.”

Förvaltningens förslag

Bakgrund

På Enheten för hemlösa finns idag en läkarmottagning (Pelarbacken) som är ett samarbetsprojekt mellan socialtjänstförvaltningen samt landstingets Beroendecentrum i Stockholm och S:t Görans psykiatriska akutmottagning. Läkarmottagningen är placerad i Enheten för hemlösas lokaler på Kapellgränd. Där arbetar två läkare (psykiatriker och beroendeläkare) fyra dagar i veckan och en heltidsanställd sjuksköterska som har en sjuksköterskemottagning som är öppen alla vardagar. Verksamheten har snart pågått i ett år och har fallit mycket bra ut. Klienter som tidigare inte haft kontakt med läkare får nu sina mediciner där eller blir utredda för behandling. Syftet med mottagningen är att ge en mer långsiktig behandling. Flera klienter har fått en neuropsykiatrisk diagnos, några har fått behandling, medan andra väntar på att få medicinera. Det pågår nu en diskussion bland socialsekreterarna på Enheten för hemlösa om att skapa ett socialt program för att komplettera den medicinska behandlingen.

Sjuksköterskans mottagning innefattar utdelning av medicin, drogtestning och provtagning. Vissa behandlingar kräver medicinering och urinprovstagningar flera gånger i veckan. Sjuksköterskan åker även ut till vissa stödboenden för att ge patienterna sina depåsprutor.

Det finns idag ett etablerat samarbete mellan fältverksamheterna Uppsökarenheten för vuxna (Sot) och St:Görans mobila team (SLL) vilket fungerar utmärkt. Deras tidigare gemensamma projekt Centralstationsprojektet hade ett huvuduppdrag att slussa personer med psykisk ohälsa, som befann sig långa tider på Stockholms Central, till berörd organisation. 90 % av de cirka 100 personerna slussades till Enheten för hemlösa. Då uppsökarenheten och S:t Göransteamet vänder sig till samma målgrupp finns stora behov av samverkan och också många beröringspunkter mellan dessa två enheter.

Förslag till utveckling

Idag pågår en planering för att integrera fler verksamheter för hemlösa i kvarteret Pelarbacken, både från socialtjänstförvaltningens och från landstingets sida. När förvaltningen tillsammans med landstinget sökte projektmedel för en läkarmottagning på Enheten för hemlösa var det för att komplettera hälso- och sjukvårdens Hållpunkt och St.Görans mobila psykiatriska team. Deras gemensamma uppdrag är att avhjälpa de hemlösas akuta behov av sjukvård eller att söka upp hemlösa som är i behov av vård och länka dem. På Hållpunkt finns somatisk vård inklusive tandvård och fotvård. Deras uppdrag är att avhjälpa det akuta och sedan länka vidare till reguljär vård, vilket tyvärr inte fungerat för så många. Många är folkbokförda på olika platser i Stor-Stockholm, men lika vanligt är i någon annan del av landet. Det som inte fungerade i den somatiska vården och som bidrog till att man inrättade Hållpunkt, kvarstår som problem för psykiatin och beroendevården.

Idag finns både verksamheter av akut hjälpande karaktär och av mer långsiktig behandling i psykiatri och beroendevård i samverkan med socialtjänsten (Pelarbackens läkarmottagning) för hemlösa. Att föra samman dessa redan befintliga resurser skulle effektivisera de berörda verksamheterna och minska sårbarheten vad gäller läkar- och sjukskötersketjänsterna. Receptionsfunktioner, besök, väktartjänster, expedition m.fl. funktioner skulle kunna samordnas. För socialtjänsten skulle samordningen innebära att ett konkret samarbete kan ske på plats, istället för att länka och remittera hemlösa vidare med den uppenbara risken att de "försvinner" på vägen. Detta skulle kunna utgöra grunden för en väl fungerande hemlöshetsklinik, hellre kallat ett hemlöshetscenter.

Förvaltningens förslag är att fortsätta planera för att integrera fler verksamheter för hemlösa i kvarteret Pelarbacken, både stadens och landstingets verksamheter.

Särskild skuldrådgivning för hemlösa

Nämnden beslutade 2007-11-22 att förvaltningen skulle "återkomma med förslag på en särskild skuldrådgivning för att bidra till skuldsanering för hemlösa som har ordnat boende, men som på grund av gamla hyresskulder, inte kan få kontrakt."

Förvaltningens förslag

Bakgrund

I Stockholm är budget- och skuldrådgivningen organiserad så att det är varje stadsdelsförvaltning som har ansvar. Även Enheten för hemlösa har en budget- och skuldrådgivare anställd.

Som underlag till ett förslag har förvaltningen nyligen gjort en kartläggning bland budget- och skuldrådgivarna på stadsdelsförvaltningarna (13 av 14 svarade) och Enheten för hemlösa. Frågor har även ställts till Medborgarkontoret för hemlösa, Stiftelsen Hotellhem, HVB vuxna och Stadsgemensamma boenden. Av kartläggningen har följande framkommit:

Det finns minst en person som arbetar med budget- och skuldrådgivning i varje stadsdelsförvaltning. För närvarande är det 20 personer som arbetar som budget- och skuldrådgivare i Stockholms stad. Alla arbetar dock inte heltid. En budget- och skuldrådgivare på heltid handlägger ungefär 100-150 ärenden per år. Antalet ärenden som kan handläggas per år kan variera mycket på grund av hur långvariga kontakter som behövs i de enskilda ärendena.

Väntetiden för att få komma till en budget- och skuldrådgivare varierar mycket mellan de olika stadsdelsförvaltningarna. Fyra stadsdelsförvaltningar har väntetider upp till två månader och tre har väntetid upp till ett halvår. Resterande sju stadsdelsförvaltningar har väntetider mellan nio månader och minst 1,5 års väntetid. Ett par stadsdelsförvaltningar har intagningsstopp på grund av den långa väntetiden.

De flesta budget- och skuldrådgivarna i stadsdelsförvaltningarna arbetar idag med skuldsatta personer utan att prioritera någon särskild grupp, något man inte anser sig kunna göra. Utgångspunkten i arbetet är skuldsaneringslagen där kommunens skyldighet att lämna råd och anvisningar i budget- och skuldfrågor för skuldsatta personer framgår.

Samtliga budget- och skuldrådgivare har klienter som bor i försöks- och träningslägenheter. De arbetar med dessa som med övriga klienter. Varje klient behandlas individuellt efter sitt behov och sin förmåga. Budget- och skuldrådgivarna samarbetar ofta med socialsekreterare, boendestödjare, hyresvärdar m.fl.

I **bilaga 2** presenteras kartläggningen i sin helhet.

Förslag till utveckling

Kartläggningen har visat att det finns behov som förvaltningen överväger att utveckla på följande sätt:

Då förvaltningen driver många boenden där hemlösa bor och där de boende ofta har ekonomiska bekymmer bl.a. i form av skulder vore det lämpligt att inrätta en stadsövergripande budget- och skuldrådgivning särskilt för inskrivna på dessa institutioner. Det ska vara naturligt att budget- och skuldrådgivning finns med som en integrerad del i behandlingen. Därför är det också naturligt att en kompetensutveckling sker för personalen inom detta område.

Vad som kan genomföras med befintliga resurser och vad som behöver nya resurser kommer förvaltningen att utreda under året.

Kartläggningen har också visat att väntetiderna inom stadsdelsförvaltningarna varierar mellan några månader och 1,5 år vilket tyder på att staden inte lever upp till de behov som finns. Således är detta en fråga som behöver beaktas i budgetarbetet 2009.

Vidare menar förvaltningen att i arbetet med att förebygga vräkningar har budget- och skuldrådgivningen också en stor uppgift att fylla.

Förstärka socialtjänsten vid Maria Ungdom

Nämnden beslutade 2007-11-22 att förvaltningen skulle ”förstärka socialtjänsten vid Maria Ungdom med kompetens om hemlöshet.”

Förvaltningens förslag

Bakgrund

Socialtjänstförvaltningens Maria Ungdomsenhet (MU) har i Verksamhetsprogram 2008 ett uppdrag som innebär att arbeta mot hemlöshet. MU:s huvuduppdrag är att arbeta med utredning/behandling av ungdomar med missbruksrelaterade problem samt uppsökande arbete i Stockholms citys riskmiljöer. Aktuell forskning visar att flertalet av de ungdomar som aktualiseras på MU utöver missbruk har andra problem, som t.ex. psykisk ohälsa, kriminalitet eller problem i hemmiljön. Det kan därför antas att om inte adekvata insatser

sätts in för dessa ungdomar så kommer många av dessa ungdomar att i framtiden ha stora problem med missbruk/psykisk sjukdom/kriminalitet, vilket ofta är en grund för hemlöshet.

För att kunna hjälpa de ungdomar som befinner sig i riskzon måste fler ungdomar hittas och identifieras. MU har sedan hösten 2004 tillsammans med landstinget och Ungdomssektionen vid Länskriminalen (ULK) ingått i ett gemensamt projekt, MUMIN, som nu ingår i ordinarie verksamhet. Syftet är att ungdomar som gripits av polis för ringa narkotikabrott snabbt skall lotsas till vård och behandling. Arbetsmodellen har visat sig vara mycket effektiv och har resulterat i att 70 ungdomar 14-22 år (under 6 månader) som tidigare varit okända hos socialtjänsten i narkotikasammanhang upptäckts och påbörjat/genomgått behandling.

Under MUMIN-projektets gång har behovet av ett utvidgat samarbete mellan polis och socialtjänst på fältet aktualiserats och prövats med framgång. I de flesta missbruksmiljöer där ULK befinner sig finns inga andra vuxna. Detta trots att det i dessa miljöer förutom missbrukare och kriminella finns många andra socialt utsatta individer som t.ex. unga flickor och barn. Arbetet som utförs av ULK i dessa miljöer är polisiärt, men gränsen till det som kan sägas utgöra socialtjänstens uppgifter är ofta hårfin. Exempel på miljöer där polisen hamnar är lägenheter i samband med husrannsakan, fester av olika slag samt i allmänna riskmiljöer.

Då ULK:s arbete till stor del baseras på spaning samt tips som leder till omedelbara åtgärder är det inte möjligt för ULK att samarbeta med lokal socialtjänst eller fältassistenter. Dessa arbetar sällan på de tider då ULK är i tjänst och arbetet handlar till största delen om skyndsamma insatser.

MU och ULK har under ett antal pilothelger samt på heltid under de senaste fem månaderna provat en arbetsmodell där en socialsekreterare arbetat tillsammans med polisen på fältet. Erfarenheterna från både polis och socialtjänst är mycket positiva. För socialtjänsten innebär det att arbetet kan inledas i direkt anslutning till t.ex. gripanden och husrannsakan. Socialtjänsten får tillträde till annars okända destruktiva miljöer för ungdomar och unga vuxna. Fler ungdomar i riskzon har identifierats, även avvikna ungdomar, och har därmed kunnat överföras till lokal socialtjänst eller MU. Anmälningar på t.ex. brister i hemmiljön har förbättrats och sker betydligt mer skyndsamt när socialtjänsten medverkar i initialskedet.

Förslag till utveckling

Den verksamhet som idag sker i samverkansprojektet mellan Maria Ungdom och polisen, har visat sig vara så viktig att den föreslås permanentas.

Den socialsekreterare som deltar i detta samarbete har sin grundtjänst på Ungdomsjouren, vilket innebär att Ungdomsjouren hittills har behövt vikarietäckning.

Inför budgetarbetet 2009 återkommer förvaltningen i frågan om bemanningen av Ungdomsjouren.

Inrätta nya jourplatser för ungdomar

Nämnden beslutade 2007-11-22 att förvaltningen skulle ”inrätta nya jourplatser för ungdomar mellan 13 och 20 år där socialjouren kan akutplacera.”.

Förvaltningens förslag

Bakgrund

Socialjouren m.fl. har uppmärksammat en successiv ökning av antalet ungdomar som är i behov av ett tillfälligt boende. Under hela 2007 handlade det om ett hundratal ungdomar inom åldersgruppen 15 – 20 år som var i behov av ett tillfälligt boende.

Det finns ingen verksamhet inom socialtjänstförvaltningen som har som särskilt uppdrag att ta emot ungdomar i behov av akut boende. Detta innebär att socialjouren för varje enskild ungdom får ”leta” plats hos någon verksamhet som för tillfället har möjlighet att ta emot denna ungdom. Under 2007 har HVB barn och ungdom i samarbete med socialjouren ökat beredskapen för att ta emot ungdomar som i behov av akut boende och omvårdnad. Två av enhetens dygnet-runt-verksamheter med uppdrag att bedriva behandling och pedagogisk träning, Giovannis och Bas behandlingsboende, har i allt större omfattning tagit emot ungdomar akut från socialjouren. Någon enstaka flicka har även placerats på kvällstid på Kruton, en verksamhet för flickor utsatta för hedersrelaterat våld.

Det ena boendet, Bas, har sin verksamhet i en lägenhet i ett förortsområde med fyra platser för pojkar. Det andra, Giovannis, finns på Södermalm och har plats för sex flickor, där flickorna bor i egna lägenheter i en korridor. Båda verksamheterna har nattpersonal. Under 2007 skrevs 12 pojkar in akut på Bas behandlingsboende, varav tre resulterade i fortsatt uppdrag med korttidsbehandling. På Giovannis skrevs 22 flickor in akut, varav fyra resulterade i förlängda behandlingsuppdrag.

Förutom till HVB barn och ungdom har socialjouren vid behov även vänt sig till andra vårdgivare som t ex Vårlljus, Ersta, Unga kvinnors värn eller andra verksamheter inom socialtjänstförvaltningen exempelvis Hvilan eller kriscentrum för kvinnor. Detta har dock inte räckt till för socialjourens behov och ett antal ungdomar har fått bo på hotell eller fått stanna kvar i socialjourens väntrum.

Förvaltningen förbereder för en upphandling av privat dygnet runt vård för barn och ungdomar. I denna kommer även akutplatser för ungdomar att upphandlas. Detta avtal kommer att träda i kraft 2009-01-01.

För de yngre barnen har staden genom HVB barn och ungdom särskilda verksamheter som har till uppgift att ta emot barn akut i behov av skydd och omvårdnad, kostnadsfritt

under de första dygnet. Staden har även ramavtal med andra vårdgivare om sådana platser. Socialjouren hålls kontinuerligt informerad om var det finns lediga ”akutplatser”.

Förslag till utveckling

Ett system, liknande det som HVB barn och ungdom har för de yngre barnen, föreslås för ungdomar, dvs. HVB barn och ungdom och HVB vuxna ansvarar gemensamt för att till socialjouren, kontinuerligt tillhandahålla cirka 8 platser för pojkar och flickor. Möjligheten att vid ”toppar” söka enstaka platser hos andra vårdgivare finns också.

Investera i metodutveckling

Nämnden beslutade 2007-11-22 att förvaltningen skulle ”investera i metodutveckling och modellarbete i arbetet mot hemlöshet och inleda ett internationellt samarbete med andra föregångsländer.”

Förvaltningens förslag

En metodbeskrivning, ”Socialtjänstens arbete med hemlösa”, har tagits fram av Enheten för hemlösa. I stora delar gäller metodbeskrivningen hela socialtjänstens arbete, med utgångspunkt i det arbete som görs på Enheten för hemlösa. Metodbeskrivningen kan läsas och användas av alla intresserade, men i första hand kan den sägas vara till för förtroendevalda, intresserad allmänhet, media m.fl.

Metodbeskrivningen ger en bild av hur ärendehandläggningen inom socialtjänsten med utredning, insatser och avslutning går till. Det är en generell gång som presenteras, i verkliga livet kan det se lite annorlunda ut då det sällan är så att en planeringsprocess helt följer linjen. Planerade och beslutade insatser kan avbrytas, personen bli sjuk osv. Att använda manualbaserade redskap har blivit viktiga instrument i arbetet, men det som avgör är hur förtroendet och samarbetet fungerar mellan den hjälpsökande och socialsekreteraren.

Mycket kortfattat är utredningsarbetet uppdelat i fem steg:

1. Ansökan och tillhörighetsutredning
2. En utredningsprocess startar
3. Återkopplingssamtal och en arbetsplan upprättas gemensamt
4. Insatser enligt arbetsplan med uppföljning och avstämningsmöten
5. Avslutning

Metodbeskrivningen visar också på hur socialtjänsten följer upp arbetet, dels på individnivå, dels på gruppnivå som sedan utgör underlag för tertialrapporter, bokslut och egna uppföljningsplaner.

Vidare beskrivs hur arbetet med boende i försöks- och träningslägenheter med boendestöd samt budget- och skuldrådgivning går till.

I **bilaga 3** presenteras metodbeskrivningen ”Socialtjänstens arbete med hemlösa”.

Hur ett internationellt metodutbyte kring arbete med hemlösa skulle kunna utformas önskar förvaltningen återkomma till nämnden med. Idag pågår redan ett visst utbyte, dels när förvaltningens verksamheter besöker verksamheter i andra länder och vice versa, dels genom förvaltningens deltagande i arbetsgruppen "Cities strategies against homelessness" inom Eurocities.

Bilagor

1. Förslag till organisering av en hemlöshetsjour (skiss)
2. Rapport angående skuldrådgivning för hemlösa med ordnat boende. 2008-04-09
3. Metodbeskrivning "Socialtjänstens arbete med hemlösa" 2008-02-13